

KÖŞE YAZISI

Cengiz Çiftçi

Blog

Sadaka ve patronaj kiskacında yardım toplama kanunu

04.05.2013 00:00

3 yorum

+1 0

Tweetle 4

Beden 13

Gönde

Demekler Dalreli Başkanlığı uzun zamandır beklenen bir çalışmayı gerçekleştirmek gerçek veya tüzel kişiler ile kamu kurum ve kuruluşlarının yardım toplama faaliyetlerine alt usul ve esaslarını yeniden düzenliyor. Demekler Dalreli Başkanlığı, İşleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda yapılan düzenleme ile Sivil Toplum Genel Müdürlüğü adında yeni bir organ oluşturma sürecini başlattı.

Genel uygulamaların aksine katılımcı olması planlanan yasa tasarısı taslağı sivil toplum kuruluşlarının görüşlerine sunulmuş durumda. (<http://www.demekler.gov.tr/>) Katılımcı yasa yapma süreçlerinde danışma mekanizmaları net olmazsa bile sivil toplumun görüşünün alınması oldukça önemli bir gelişme. Tasarının ihtiyaçlara ve önerilere ne kadar cevap vereceği önümüzdeki günlerde göreceğiz. Genelde şekli danışma süreçleri ile yapmış olmak için yapılan düzenlemeler ihtiyacı karşılamadığı için çoğu zaman sorunun devam etmesi anlamına geliyor.

Yasa tasarısı mevcut haliyle yardım toplama süreçlerinde radikal bir değişikliği gündeme getirmiyor. Hızla gelişen sivil toplum kuruluşlarının güçlenebilmeleri için daha radikal düzenlemelere gidişmesi gerekiyor.

TÜSEV'in hazırlamış olduğu 2012 Sivil Toplum İzleme Raporu asıl olarak örgütlenme özgürlüğü alanında Türkiye'nin ekonomik gelişmesinin çok arkasında kaldığını gösteriyor. Örgütlenme konusunda bir çok uluslararası kuruluşun "kışmen özgür" kategorisine koymuğu Türkiye'nin Sivil toplum endeksi 46.5 ile 33 ülke arasında 29'uncu sıradır ve son yıllarda yer buluyor kendine. Endeks hesaplamasında "Vatandaş Katılımı: 31,4%", "Örgütlenme Düzeyi: 54,6%", "Değerlerin Uygulanışı: 48,96%", "Etki Algısı: 40,2%", "Ortam: 57,6%" "Politik faaliyet % 50,4%" olarak ölçülmüş.

Raporak ilginç verilerden biri de tanımadığı birine yardım etme oranı: % 31 iken bağılılık oranı: % 10, gönüllülük oranı: ise % 4 ile oldukça düşük. Türkiye'nin bağılılık sıralaması ile 146 ülke içinde 137.

Özel sektör, bireysel bağışlar ve ayrıcalıklı kurumlar

Kamu yararı statüsü ile vergi muafiyeti bulunan dernek ve vakıflar (95880 aktif dernektan sadece 404 adet) Kamu Yaran statüsündedir) yardım toplama ve bağılış alma konusunda diğer kuruluşlardan avantajlı durumdadırlar. "Devlete", "Kamuya" yakın olma ve yüksek kamu yararı gibi nedenlerle verilen statü farklı dönemlerdeki uygulamalarla bir patronaj ilişkisi gündeme getirilmiştir. Patronaj ilişkisi özel sektörün de bu kuruluşlara destek vermesi ile örgütler arasındaki uçurumu artırmıştır.

Özel sektörün fon dağıtacak vakıf ya da demek kurmasının yasal mevzuatta yerinin olmaması çoğu zaman "başarılı", göz önünde olan sivil toplum kuruluşlarının tercih edilmesini gündeme getirmektedir. Son yıllarda kurumsal sosyal sorumluluk çalışmalarını kurum bünyesinde yürüterek şeffaf olmayan uygulamalar yaygınlamaya başlamıştır. Vergi sonrası şirket karlarıından yapılan yardımlar ile ilgili net bir bilgi bulunmamaktadır. Vergi öncesi yapılan yardımların kurumsal sosyal sorumluluk çerçevesinde ele alınması şeffaflık açısından riskli uygulamaların başında gelmektedir. Kamu kaynağı özelligindeki bu harcamaların yeni düzenlemelerle kurumsal yapıya kavuşturulması, bireysel ve kurumsal bağışlarda vergi indirimlerinin gündeme getirilmesi, izin süreçlerinin basitleştirilmesi eşit haklar temelinde sivil toplum gelişmesi için gerekli olan düzenlemelerdir.

Yardım toplama yasa tasarısının bu antamı ile düzenleyile olarak kamunun, uygulayıcı olarak özel sektör (bağılış ve kurumsal sosyal sorumluluk kurumlarının geliştiricisi) ve sivil toplum örgütlerinin öndür açması gereklidir. Sivil toplumu ve örgütlenme süreçlerini ilgilendiren kanun taslağı hakkında yorumların 17 Mayıs 2013 tarihine kadar yapılması bekleniyor.